

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII Ч. 194. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок 22-го серпня 1939.

No. 194. Jersey City, N. J., Tuesday, August 22, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Баз. „Свобода“: ВВгган 4-0237. — Тел. У. Н. Соузі: ВВгган 4-1016 4-0907.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

В АМЕРИЦІ ЗРОСТАЄ СВІДОМІСТЬ НЕБЕЗПЕКИ ВІЙНИ

ВАШИНГТОН. — Американський Інститут Публічної Оперії подав до публічного відома виследи свого розсліду над публічною думкою в Америці щодо небезпеки війни й здібності Америки здержатися від участі в ній.

Замітний вислід показує, що 75% розпитуваних людей висказували свою побоювання, що незадовго вибухне світова війна та що Злученим Державам буде неможливо до неї не вступити.

Інститут підчеркує, що публічна думка нині багато певніша американської участі в евентуальній світовій війні, ніж вона була перед вибухом першої світової війни.

ПЕВНІ КАНАДІЙСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ АНГЛІЇ
МОНТРЕАЛ. — Розсліду газетарів над відношенням канадійців до участі в світовій війні показують, що Канада приймає як зовсім природний річ, що вона має помагати Англії переводити в світі політику, при вирішенні котрої Канада властиво не має ніякого впливу.

Френк Скот, професор конституційного права в університеті МекГіла, вказав оноді, що канадійці не знають, яку політику провадить британська імперія, поки не прочитають газети. Не зважаючи на те, канадійці проти цього не повстають, а приймають це з повним фаталізмом, себто, що така вже їх доля.

УРЯД ВДОВОЛЕНИЙ ЗІРВАННЯМ АНГЛІЙСЬКО-ЯПОНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

ВАШИНГТОН. — Американські урядники не скривали своєї радості з приводу зірвання переговорів між японським і англійським урядами, що велися в японській столиці Токіо; вони приписують зірвання переговорів домаганням американського уряду взяти під увагу американські інтереси.

Публічне признание цього вмішування американського уряду в міждержавні справи світу вважають газети доказом активної участі Америки в цій міждержавній політиці.

ПРЕЗИДЕНТ СТАРІЄТЬСЯ БУТИ В ТІСНІМ ЗВ'ЯЗКУ З ХОДОМ ПОДІЙ.

ГАЛІФЕКС (Нова Шотландія). — Президент Рузвельт перервав свій подорож по морю, бо через мряки він не міг доставити правильно своєї пошти.

Він вернувся назад на сушу, щоби полагодити пильні депеші з Білого Дому.

МОЛОЧАРСЬКИЙ СТРАЙК ДОПІКАЄ НЮ ЙОРКОВІ.

НЮ ЙОРК. — За обчисленням міського уряду, через страйк молочарів місто Ню Йорк не дістає тепер 50 процентів звичайної йому потрібної кількості молока. Відчувають недостачу передовсім кранниці; доставка до домів іще правильна.

Насильства на тлі страйків трохи зменшилися. Воюючі сторони вже проявляють бажання порозумітися й згодилися на пропозицію ньюйорського посадика відбутися конференцію.

ГІЛ'ЯКА ВБИЛА ЛЮДИНУ НА „БОСІ“.

НЮ ЙОРК. — На ідучий П'ятою Ебеню двоповерховий „бос“ у неділю під вечір упала з дерева, що стоїть при дорозі, груба гілляка, видно відірвана бурєю попереднього дня. 47-літній Френк Геш помер на місці, а дві жінки були так сильно покалічені, що їх треба було відвезти до шпиталю.

ПОЇЗД ВИЛЕТІВ З РЕЙОК.

ЧЕТСВОРТ (Ню Джерзі). — Три особи були ранені важко, а 14 легко, коли п'ять возів поспішного поїзду залізничної Ню Джерзі Сентрал, ідучого з Атлантик Сіті, вилетіли в суботу зполудня з рейок. Причиною випадку було підмиття залізничної дороги зливними дощами.

КУПЦІ КАЖУТЬ, ЩО БІЗНЕС ІДЕ КРАЩЕ.

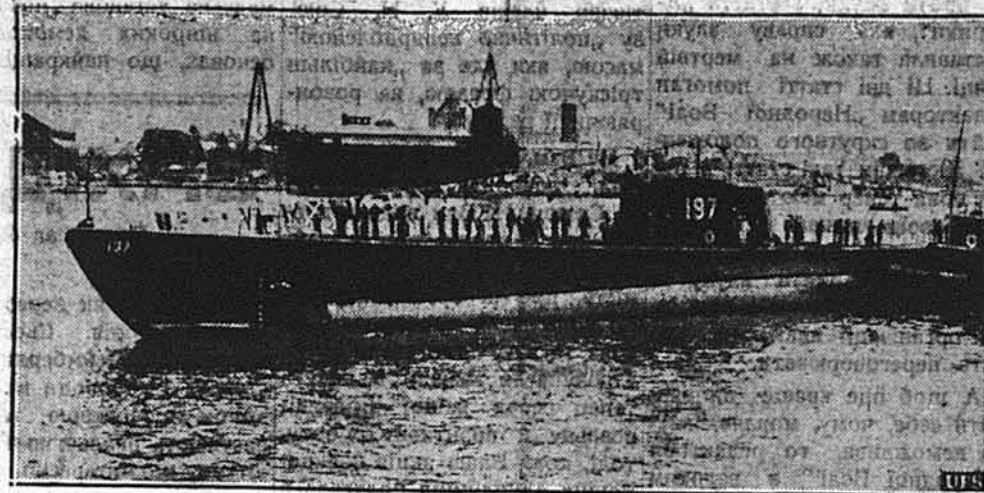
ВАШИНГТОН. — Торговельна Палата Злучених Держав каже в стоїм місячній рапорті, що бізнес у краю йде краще та що вигляди на будуче теж добрі. Вона приписує поправу боротьбі конгресу проти політики президента Рузвельта.

НЕБУВАЛА СПРОБА ЛІКУВАННЯ ПІСТРЯКА.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — До шпиталю „Темпел Юніверситі“ прибув Макс Гарлен, 42-літній фермер з Айови, щоби піддати тут новому лікуванню на недугу пістряка. Придумали це лікування д-р Темпел Фей і д-р Лоренс Смит, а полягає воно на обкладанні тіла недужого ледом, або в так званім „замертлім сні“.

ДОМАГАЮТЬСЯ УРЯДОВОЇ АКЦІЇ ПРОТИ КОМУНІСТІВ І НАЦІСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Даес, голова конгресового комітету для розсліду неамериканських акцій, домагається судового процесу проти комуністичної партії й Німецько-Американського Бунду та ім подібних організацій, бо, мовляв, вони є агентами чужих урядів, а не зареєструвалися як такі в американській уряді.

НЕ ПІДДАВАРИСЯ!

Хоч недавно затонув підводний човен американської флотії „Скволус“, американський уряд спустив на воду його „сестру“, себто новий човен, збудований за тими самими планами в тих самих доках. Називається він „Сіуалф“, себто морський вовк. Служено його в Портсмуті, в стейті Нью Гемпшир. На світліні скелет човна, котрий буде узброєний і відданий до служби в квітні 1940. року.

ДАЛІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПОДРОЖ МОРЕМ.

Американський корабель для трансантлантийської плавання, „Америка“, що має „бути“ спущений на воду 31. серпня, має багато нових винаходів. Між іншим має він збудований так, що хочби навіть дві третини корабля були затоплені водою, він усе таки вдержиться на поверхні моря.

ХРУЩОВ ПРО ЗАВДАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ.

АТЕ в Україні в Москві таку вістку: У Києві відбулося зібрання партійних секретарів комуністичних організацій столиці Советської України, на якому перший секретар КО(б)У, Хрущов, вголосив велику політичну промову про завдання комуністичної партії в Україні. Він підкреслив, що на цілому ряді відтинків політичної та господарської праці є недотримання, які треба усунути. Цікаве, що в цьому зібранні не брав участі представник Найвищої Ради Української Радянської Республіки, Корнієць. Як відомо, Найвища Рада УСРР була скликана на звичайну сесію на 7-го червня, але ця сесія відклали на необхідний час.

НАПАД НА ДІМ „ПРОСВІТИ“ В ТУРЦІ НАД СТРЕМ.

Дня 4. червня ц. р. уладила місцева чит. „Просвіти“ концерт у честь Шевченка. Під час концерту кілька типів напали на дім „Просвіти“, в якому відбувався концерт, вибили 3 шибки, причому каміть, що його кинули напасники, вдарив одного з учасників у конфертовий салі. Описав напасники намагалися вдертися до салі, але рішуча постава громадянства внеможливила їм викликати бешкет. Поліція веде в цій справі допит. Слід згадати, що це вже не перший випадок такої провокації. Тому українське громадянство домагається гострого покарання напасників.

ЗБРОЙНИЙ НАПАД НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Невідомі напасники вдерлися вночі, вбивши перед тим шибки у вікнах, де мешкання Марії Білабчук та, стероризувавши домашніх кірсами, вели їм влізти під ліжка. Тоді напасники преспокійно перешагнули через поріг та забрали різні речі вартості 400 зл. і втекли в невідомому напрямі.

СТУДИОВАЛИ ВІДНОШЕННЯ ВОГКОСТІ ДО СМЕРТНОСТІ.

Бюро Погоди в Ню Йорку робило від довшого часу спеціальні розсліди про те, чи вогкість спричиняє більшу смертність, як це звичайно говориться. Отже розсліди ствердили зовсім протилежне, себто, що в часах високої вогкості смертність не збільшується, але поменшується. Лікарі кажуть, що думка про шкідливість високої вогкості зродилася з почуття невідомості, яку викликає висока вогкість. Видно, почуття прикритості не треба утотожнювати зі шкідливістю для здоров'я.

Бюро погоди у Вашингтоні завело в себе спеціальний відділ, що слідкує за гураганами з ціллю подавати наперед остероги про наближення гурагану. Бюро не сумнівається, що йому вдасться передсказувати гураган значний час наперед.

БРОДІЙ У ЛАВОЧНИМ.

ПАТ подає, що на горі Тин біля Бескиду, на границі між Львівською та Польською границями, відбулося нагади Лавочного відбосу польсько-мадярської границі свято польсько-мадярської спільноти. На границі зібралася „юрба“ польського населення, прийшло теж мадярське населення, був КОП і мадярські гонведи, представники польської і мадярської цивільної влади. Богослуження вів прайвний гр. католицький о. Вардський. Промовляли: вїт волости Славського та „представник мадярської влади-посол Бродій“. Промовці підкреслювали братерство і приязнь обох народів.

САМОГУБСТВО ЗАКОХАНИХ.

В Перегінську, пов. Долина, написали сіркового квасу: 26-літній Михайло Проць та 17-літній Іванко Семенович. За троххвилин відставили до долиньської лікарні. Причиною самогубства було те, що молодята не могли з собою побратися.

ЗАСУДИЛИ Д-РА М. ПАНЧИШИНУ.

Перед окружним судом у Самборі відбулася розправа проти д-ра М. Панчишина за похирування панікарських вісток. По переведенні розправи суд засудив д-ра Панчишина на 3 місяці арешту й 1,000 зл. тривини. Виконання кари суд припинив.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед трибуналом окружного суду у Львові відбулася 12 і 13. червня розправа проти членів „Самоосвітнього гуртка“ при чит. „Просвіти“ п. с. Яких притягнув до відповідальності прокуратор за те, що вночі з 11. на 12. листопада мин. року спрофанував портрети державних мужів та за те, що „впродовж“ останніх трьох років підпалював низку сабодувань. По переведенні розправи суд засудив Петра Балка на 7 років в'язниці, Степана Кропа на 6 і пів р. і Зенона Бучму на 6 р. в'язниці та втрату громадянських прав у впродовж 10 р.; Олександру Шевця, Петра Кудрика й Ярослава Толоха на карі від 3-ох до 2 і пів року в'язниці й утрату громадянських прав на 5 літ, а малолітніх умовно на дім поправи та завісив виконання кари на 3 р., віддаючи їх під нагляд батьків.

ДВА НОВІ САМОГУБСТВА У ЛЬВОВІ.

В суботу, 10. червня, рано скінчив самогубством львівський промисловець і власник фабрики „Одець“ Марко Білер, який прийшов у год. 5:30 рано до фабрики при вул. Шведській, взяв ключі від управителя фабрики і поївся на ремінь на вікні. Пів години пізніше прийшли до фабрики робітники, де застали вже лиш його трупа і негайно вжитокува акція не помогла вже нічого. Що було причиною самогубства — не відомо. Правда, в п'ятницю, 9. червня, скарбовла влада перевела основну ревізію книг у фабрики і в мешканні Білера, але не знайшла нічого підозрюючого. Здогадуються, що ця ревізія штовхнула амбітного промисловця до трагічного вчинку. Білер залишив жінку, двоє дітей та батька. — Кілька годин пізніше застрелився на Личаківському цвинтарі 38-літній поштовий службовець з Моршини, Маріян Райс, який прийшов у п'ятницю до Львова. В суботу передполуднем пішов на могилу свого батька і скінчив самогубством. З листа виходить, що причиною самогубства були родинні непорозуміння.

ЯЄШНИЦІ З 12,000 ЯЄЦЬ.

Навтажиском коло Катовиць павтажений скриньками з яйцями самохід злетів з мосту до ріки. У висліді 12,000 яєць розбилися й сплили з водою.

ПОЛЬЩА В ПОСПІХУ ШЛЕ ВІЙСЬКА НА ГРАНИЦЮ

ВАРШАВА. — Польща почала в поспіху висилати війська на словацько-польську границю, а також на польсько-мадярську. Ті границі дотепер не були достатньо обсяжені. В останнім тижні німці нагромадили в Словаччині коло 250,000 вояків і відповідну зброю. Внаслідок напористості німців на Мадярщині Польща починає побоюватися, що й з боку Мадярщини грозить їй небезпека. Тому і цю границю вона почала в поспіху укріпляти.

НІМЦІ І СОВЕТИ ПІДПИСАЛИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ МІР.

МОСКВА. — Замість того, щоб підписати мілітарний мир з англійськими і французькими генералами, які отсе переговорюють із советським штабом, Совети підписали торговельний договір з Німеччиною, на основі якого зобов'язались дати німцям на кредит у перших двох роках на 180 мільйонів марок харчів і різних сировинців. Договір триватиме на сім літ. Вкупі з тим советська преса виголошує незадоволення на адресу Англії і каже, що вона таки думає погодитися із німцями і навіть вислала тихцем місію до Дансигу, подібну до тої місії, якою керував лорд Рунсімен минулого року в Чехословаччині. З того заключають, що мілітарний союз Англії, Франції і Советів іще дуже далеко й хто зна, чи він взагалі буде досягнений.

ПОГОЛОСКИ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ЛЕГІОН У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Інтернешенел Нюс Сервіс доносить з Берліну, що німці приступили до організування українського легіону, в склад котрого ввійшлиб 10,000 українців, що мешкають у чеській протектораті, а також 20,000 українців, що мешкають у Німеччині. Цей легіон має бути використаний у боротьбі з Польщею.

ВІЙНА ВИСІТЬ НА ВОЛОСКУ — ЗАГАЛЬНО ДУМАЮТЬ.

ЛОНДОН. — Цей тиждень є найкритичніший від 1914, так загально переконані в Англії. Подаючи звідомлення про те напруження, англійські найповажніші газети навіть не подають надії на якийсь вихід з цієї ситуації. Але загальний настрій в Англії зовсім спокійний і від оглядом цілком відмінний від настрою минулого року. Так виглядає, що Англія готова до війни. Міністри, що були на вакаціях у різних місцях, дістали повідомлення безпроблемно вертатися. Всетаки в деяких колах кружляють вістки, що до Дансигу виїхала економічна комісія під проводом професора Райлея, ніби в цілком приватнім характері, але про цей виїзд знав Чеймберлін.

І В РИМІ КАЖУТЬ, ЩО СИТУАЦІЯ МАЙЖЕ БЕЗНАДІЙНА.

РИМ. — В італійських урядових колах слідне велике поденервування і це перший раз вони отверто стверджують, що вибух війни, і то в скорому часі, дуже правдоподібний. Дехто навіть говорить, що ситуація безвихідна. Італійський уряд покинув під зброю два річники. Міністер Чіано уникає чужих амбасадорів, бо ті стараються натиснути на Італію, щоб вона з черги натиснула на Німеччину, щоб Гітлер заперестав воєнні кроки. Та виходить, що нітиски Італії на Німеччину вже не помагають, бо Гітлер рішеніи воювати. З Ватикану виїхав до Польщі спеціальний дипломатичний представник, який має зробити останню спробу, щоб довести до миру. В Римі тихцем говорять, що мадярський міністр Чаки справді шукав помочи в Італії проти натиску Німеччини, але тої помочи Італія не могла Мадярщині дати.

МАДЯРЩИНА В СКРУТНОМУ ПОЛОЖЕННІ.

БУДАПЕШТ. — Мадярщина знайшлася тепер у дуже скрутнім положенні. Бо Німеччина тепер натискає на неї, щоб та приступила до протипольської війни, а Мадярщина хоче піддержувати традиційну приязнь з Польщею. Німеччина піддержує у Мадярщині нацистів, а теперішній мадярський уряд їх здавлює. В останніх днях арештовано 21 мадярських нацистичних провідників. Положення таке грізне, що дехто-є тої думки, що Німеччина в найближчих днях вмаширує до Мадярщини таксамо, як вмаширувала до Чехії і Словаччини.

ТАЙНІ ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКІ НАРАДИ.

БЕРЛІН. — В Мінхені пару днів тому розпочалися секретні наради з представниками німецького уряду й італійським амбасадором. Ті наради, як твердять знавці європейських справ, рішають, чи має бути війна, чи мир. Італія є проти війни, Німеччина за війну. Деякі німецькі кола твердять, що вони можуть вести війну і без Італії, однак знавці твердять, що без Італії Німеччина цілком певно програє.

"SVOBODA" (LIBERTY).

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕБА ЗДЕРТИ МАСКУ

Минулого тижня радив у Нью Йорку три дні міжнародній „конгрес для виховання демократії“. Вислідом цих нарад було навіть створення постійної міжнародної організації для оборони демократії та демократичного виховання. На конгрес з'явилися різні визначні люди, що правда не зовсім відомі з своєї демократичності, але охочі злучити своє відоме ймення з акцією для оборони демократії.

Та знайшлися між ними й люди, які там певно не повинні бути, бо вони з демократією не мають нічого спільного, а то й помагали недемократичним теніям і силам, як наприклад Цехановські, бувший вашингтонський посол ідеї наскрізь недемократичної держави, Польщі. Він не лише з'явився на конгресі, але й виголосив на ньому одну з головних промов і він, що був представником держави, яка все ламала демократичні засади, навчав слухачів, як треба боронити демократію. Він, що представляв державу, яка старалася й старається відлучувати людей від бажання правити собою демократичними способами, навчав визначних людей, як треба людей і народи виховувати до демократії.

Зате в Шикагу плянується на день 27. серпня демонстраційне віче в обороні Польщі проти претенсій Німеччини. Звісно, вільно в демократичній Америці й такі віча влаштовувати, вільно й Польщу боронити проти Німеччини, як кому це здається важним, як вільно людям, що цього не вважають важним, на віче не йти, як вільно людям, що вважають заняття Данцігу Німеччиною кращою розв'язкою, схиляти таке віче й сказати це публічно. Однак за влаштування віча взялася тут організація, що вже в своїй назві проголошує себе оборонцем демократії. Значить, для вивіски демократії маєтсья вживати для оборони наскрізь недемократичної держави. Значить оборони наскрізь недемократичної держави буде представитись інтересом демократії.

Ось такі явища стають останніми часами щоденними явищами в Америці. Заводиться в політику дві політичні міри: для одних антидемократів одна міра, для інших друга. Заводиться вслід за тим політична дволичність: представляють себе оборонцями демократії люди, які з демократією мають хіба те спільне, що її деінде борюють. Заводиться зловживання популярного клича для темних цілей, отже шириться не політичне освіднення й просвіщення, які є першою ціллю демократії, а затемнювання політичної свідомості.

Вислід цих тенденцій може бути тільки один: коли американський народ не прочистить цієї атмосфери та не розділить справжньої демократії від фальшивої, то й в Америці буде наростати ця фальшива демократія, а справжня буде щораз більше корчиться.

ПРОТИ НАПАДУ „НАРОДНОЇ ВОЛІ“ НА ЧЛЕНСТВО У. Н. СОЮЗУ

Маючи ухвалу конвенції, проте, що Український Робітничий Союз повинен змагатися до злуки, та знаючи, що серед членства є велике бажання до злуки, „Народна Воля“, що є офіційним органом У. Н. С., не могла отверто виступити проти злуки українських запомогових організацій. Та тут „Народній Волі“ стає у пригоді стаття „Народного Слова“, яке отверто виступило проти злуки, і стаття „Америки“, яка справу злуки поставила також на мертвій точці. Ці дві статті допомогли редакторам „Народної Волі“ вийти з скрутного положення. Діставши такі статті в руки, вони тепер мають що сказати своїм членам, і вже навіть кажуть: Дивіться! Як ми можемо переводити злуку з У. Н. Союзом, коли з ним інші організації навіть не хотять переговорювати.

А щоб іще краще виправдати себе, чому, мовляв, злука неможлива, то редактори „Народної Волі“ з великим вдоволенням і віткою передрукували в цілості на сторінках свого часопису обі статті: „Народного Слова“ й „Америки“. Та, передруковуючи ці статті, вони тимсамим „пустили фарбу“, бо виявили своє дійсне лице в справі злуки. Що більше! Заступник головного редактора У. Н. Союзу і редактор „Народної Волі“, д-р В. Левіцький, не вдовольнявся передрукуванням згаданих статей у „Народній Волі“. Він видав іще окрему брошуру з своїм власним підписом, і в цій брошурі зібрав усі статті, що в останніх часах були поміщені в „Народній Волі“ проти У. Н. Союзу і „Свободи“. Тепер розсилає ту брошуру на всі можливі адреси, які тільки може дістати.

Редактори „Народної Волі“ так зрадили со статтей тих двох часописів, що в своїй невинній радості дозволили собі зневажити тяжко все членство У. Н. Союзу. Ось що вони писали в „Народній Волі“ з 10. серпня 1939 р.: „Те, що різні громадські чи релігійні напрямки знайшли зв'язок з ріжними запомоговими організаціями й газетами, це явище другого ступня. Якби не було наперед радикалів, не зродилась би думка заснувати У. Н. Союз. Без католиків не було би Провидіння, без православних не було б Народної

Помочі. Колиб врешті не факт, що велика частина нашої імміграції політично невироблена і йде за найбільш тріскучою фразою, не розбираючи її змісту, тоді У. Н. Союз не був би найбільшою числом членів запомоговою організацією, а „Свобода“ найбільшою газетою“. — (Підкреслення наше).

Ось до чого докотилися редактори „Народної Волі“! Вони називають трицять чотири тисячі членів У. Н. Союзу „політично невиробленою“ масою, яка йде за „найбільш тріскучою фразою, не розбираючи її змісту“. Не Вам, панове з „Народної Волі“, говорити про членів У. Н. Союзу. Не Вам видавати оруддя про їх працю, про їх ідейність, про їх політичну свідомість, про їх організованість. Бо коли мова про правду, то вона така є. Саме члени У. Н. Союзу вели завжди й ведуть тепер серед нашої імміграції реальну й позитивну роботу, тоді, коли Ваша акція й акції Ваших однодумців полягала в тому, щоб не самим робити, а тільки критикувати ту працю, яку виконували члени У. Н. Союзу. Тоді, коли члени У. Н. Союзу докладали своїх рук, праці й грошей до розбудови нашого громадського й церковного життя, то Ваша праця обмежувалась на деструктивний критиці тої роботи. Тоді, коли члени У. Н. Союзу складали й збирали жертви на поміч Рідному Краєві, тоді, коли члени У. Н. Союзу вели протестаційні акції, брали участь у протестаційних походах проти Москви чи Польщі, то Ви, панове з „Народної Волі“, своїм писанням доводили до того, що Ваші однодумці виступали на „корнерах“ вулиць і з боку приглядали до тих походів.

Отже праця членів У. Н. Союзу проявлялась у самих ділах, а зате Ваша робота проявлялась тільки в критиці та саме у „тріскучих фразах“, які Ви хотіли підсунути тепер членам У. Н. Союзу.

І коли У. Н. Союз зріс у найбільшу силу, то не при помочі „тріскучих фраз“, але зріс він на реальній роботі членів, на їх ідейності, на їх свідомості, на їх посвяті.

І коли У. Н. Союз зріс і зростає в силу, то не тому, що до нього належить „політично невироблена“ маса, але саме тому, що до нього належить саме найсвідоміша частина нашої імміграції.

У. Н. Союз зріс у силу саме тому, бо він був завжди народньою і загально громадською установою, бо він обіймав і приймав у свої ряди всіх українців, саме тих свідомих, чесних, ідейних громадян, які радо приймають на себе й несуть майже весь тягар нашої громадської праці.

От упродовж останніх трьох років, саме в часі депресії, У. Н. Союз зріс на 4,000 нових членів. З тих 4,000 членів 70 відсотків це роджеле на тут молоді. І коли ця молодь вступила в члени У. Н. Союзу, то саме тому, що вони на свідомо того, що У. Н. Союз це народна і загально громадська установа, побудована на широких демократичних основах, що найкраще підхо-

дять до її уподобань, до її змагань. І коли ця молодь вступає в члени У. Н. Союзу, то саме тому, що вона добре визнається, де саме їй належати.

Я вірю, що члени У. Н. Союзу дадуть тепер свою рішучу відповідь на цей ганебний напад редакторів „Народної Волі“, які зневажали все членство нашої організації.

А відповіддю на ці наклепи і зневагу хай буде наша посилена праця для дальшої і ще більшої розбудови У. Н. Союзу. Приєднаймо нові тисячі членів до У. Н. Союзу, а тим дамо найкращу відправу демагогічним і зневажливим вигукам редакторів „Народної Волі“.

Д. Галичич.

ЗАХІД І МОСКВА

Європа за 500 літ не навчилася нічого.

Аж дивно, як не раз повторюється історія. Сьогоднішні залицяння Чеймберліна до Сталіна і короводи між Лондоном та Москвою так дуже насувають аналогію з 16 століттям, що інтересно, а також дуже повчально пригадати собі це.

Сьогоднішні демократії гарячково монтують блок проти Німеччини. А тоді, по упадку Царгороду, коли західна Європа стала віч-на-віч турецької загрози, не менш гарячково організував німецький цесар і папа протитурецьку лігу. Захід у почутті своєї слабости звертається за допомогою до Москви. І цесар і папа шлють туди своїх послів, щоб притягнути московського царя до ліги. Ці заходи страшенно цікаві, як ілюстрація тієї мани та ілюзій, якими в відношенні до Москви жила Європа тоді й живе ними по сьогоднішній день.

При зустрічі Заходу з Московією виявилось, що дійсна знайомість контрагента, як передумова дипломатичного успіху, була не по стороні культурної й високоосвіченої Європи, а по стороні дикої й варварської Москви. Західні політики переконані, що там на краю світа дрімає первісна, отже наївна, але й могутня, та гарячо до християнства приважена сила, яка може бути неочікуваним союзником проти турків. Посли з Заходу йдуть туди і грають перед царем зручну, як їм здається, гру.

Підслухують йому та його дорадникам, схвально його гордості, розкривають перед ним широкі горизонти на випадок визволення Царгороду,

підсунують думку про суцесійне право московського царя на візантійський престіл, блестять перед його очима міражем візантійської корони. Щоб ще більше розбудити його амбіції, сватають його з донькою останнього візантійського цесаря. А вже рік пізніше сенат Венеції пригадує Іванові III., що на нього перейшов правом наслідства престіл Візантії. Так при активній допомозі Європи родились претенсії московських деспотів до Царгороду. І є велика доза іронії в тому, що ця сама Європа, яка в 15 в. роздувала ті амбіції, в 19 в. мусіла організувати задуми, що їх чотириста літ перед тим нашіптували європейські дипломати його попередникам.

З діявольською зручністю вміла Москва витягнути для себе всі користі з тих залицянь. Цар іще більше збільшував свій престиж в очах Заходу. А хитро маскуючись і закриваючи перед ним свої плани, витворивав переконавши, що готов співпрацювати з західними державами. На Заході вірили — як і сьогодні вірять — що Москва справді піде проти Туреччини. Хоч у дійсності її реальні можливості були аж надто малі для такої справи, поминаючи вже залежність від Золотої Орди. Тимчасом цар радів з упадку Візантії, а вневмишав, що від Заходу йому ніщо не загрожувало, бо цей Захід слабій, зводив свої поразки з сусідами. Піддержував свої взаємини з Англією - Греком, підбурював його проти литовсько - української держави та „збирав руські землі“. А папу падак визволення Царгороду, й цесаря постійно виводив у

поле, як сьогодні те саме робить Сталін з Чеймберліном і Бонне.

Врешті західня дипломатія використовує останній аргумент — страх перед силою, Цісарський посол Герберштайн змальовує цареві у краснорічких словах всю силу й грозу турків, щоб його налякати. Для європейця, що не знав московської душі, ефект був несподіваний: цар поспішив заключити союз з турецьким султаном. Європа була здивована, огрічена й розчарована. Платила першу дань за незнання Москви, й за свої ілюзії відносно неї. Але й дальше живе тим же ілюзіями і дальше розчаровується, як п'ятьсот літ тому.

Західні посли, піддаючи цареві різні думки й плани, як збільшити блеск його влади, скріпити його значіння й могутність, трактували це тільки як дипломатичний трюк, щоб зеднати царя для своєї справи. Не розуміючи Москви, не знали, на який пригнаний ґрунт падали їх натяки, як жадібно ловило московське вухо кожний новий пошест, як сильно активізували вони московські амбіції до панування над Європою. Москва приймала ці трики поважно і включала їх до своєї політичної програми. А при здійсненні їх послідовно при сприятливих нагодах.

Європейці не мали навіть поняття про те, що в тім самім часі, коли вони манили царя сугестіями про його наслідство на престолі світової імперії, та сама думка жевріла як мрія на дні московського серця. Старець Філофей, ігумен псковського монастиря, писав до Івана III.: „Церква старого Риму впала внаслідок схизми, церкву другого Риму, Константинограда, сокирами розбили внуки Гагара. А теперішня церква це свята вселенська апостольська церква третього Риму під твоїм пануванням, яке на всіх кінцях вселенної світить ясніше, ніж сонце. Гляди, богоугодний царю, і памятай, щоб усі християнські царства зеднались у твоїм єдинім царстві. Два Рими впади, третій стоїть, а четвертого взагалі не буде“. Дипломати Заходу помагали трансформувати цю мрію в політичну програму.

Ця сама мрія це найглибший мотор цілої московської історії від Філофея до Сталіна. Тільки в ході віків вона прибирала ріжну форму в залежності від реальних обставин. Колись це була програма збирання руських земель, пізніше опіка над словянським світом, врешті в наших днях вона воплотилася в гасло „пролетарії всіх країн, єднатесь“, єднатесь, очевидно, під крилами Москви. Ця мрія панування над світом є укріпленою пружиною, яка сьогодні означає становище Сталіна в переговорав із Заходом: Москва — це Рим для цілого світу й другого Риму поруч неї не сміє бути. — В Європі цього ще досі не розуміють і за це платять своїм розчаруванням. Але готові заплатити ще чимсь більшим. — („Новий Час“).

М. Д.

З БОІВ ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

(14)

По дорозі в Ганичах жили в п'ятиху перед вечором зловив одного Січовика, Михайла (або, як його називали Гуслія), хоча його відвести мадярам до Тячева. По дорозі він утік. Селяни знали про це діло, що жиди зловили Січовика, повідомили нас, як і те, що в другому селі, в Калинах, є заарештований якийсь інж. Росоха та три студенти торговельної школи з Севлюша. Чуючи цю вістку від селян, ми приспішили хід до Калин, де довідуємося, що в дійсності є арештований місцевим священиком д-р Росоха, інженір з Драгова і інші. Перед Калинах дійшло нас ще п'ять Січовиків. Між ними був Тимчій, два великі і два малі, котрим ми порадили (малолітні) лишитися в Апші.

Наскакуючи на село, ми обсадили прихідство, священик утік, а крізь вікно ми побачили д-ра Росоху, котрий з радості не знав, що має робити. Казав лишити попа в спокою, забрати інших, котрі були в сільській домі під до-

зором селян і, набравши харчів, пішли через верш снігами до Вижньої Апші.

До Нижньої Апші прийшли ми перед вечором, де в одного селянина, який по великих труднощах, боячись мадярів, прийняв нас на нічліг. Його два сини були вже в Апші, в службі мадярів.

Вночі приходять вони з служби додому і застають нас. Завинають нас страшити, що прийдуть мадяри за годину. Ми зараз зібралися та до світа рано пішли через верш до Кобилецької Поляни.

Зблудили.

Обходячи К. Поляну, прийшли ми в неділю вечором над К. Поляну до зимовок, але не всі, бо всім так був дошкульний голод та втома, що по дорозі зіставлялись. Одні пішли: д-р Росоха з трьома товаришами до Коб. Поляни, булавний Левусь з п'ятьма попрямував через верш до Косівської Поляни, а (то є Нівицький) з чотирма перейшов через потік. Чуючи брехання пса, натрапив на зимівку, де

вівчар нагодував нас. Переночували та раненько попрямували до Косівської Поляни, набуваючи ще одного товариша, який ночував уже з нами в цій зимівці. Інженір та два студенти перед Коб. Полянню попрямували в сторону Бичкова.

В Косівській Полянні я затримався з Тимчєм, а три інші пішли до Рочиски з думкою зголоситися мадярській поліції. Оба студенти з Праги і один був секретар Громади. Живучи якийсь час в Кос. Полянні, довідалися, що д-р Росоха та кілька товаришів скриналися також у тім самім селі, яким селяни приносили їдженя за невеличку скількість грошей, які мав д-р Росоха, приблизно 1,000 корон.

Цілий час мадярів у селі не було, лиш одного дня перейшло через верш з Рахова 6 жандарів, питаючись, чи є „січ-банда“ в селі та попрямували до Бичкова. По шістьох днях прийшли до селі Бичкова через Росішку два хлопці-Січовики, Полатайко й Федішин, котрі не були заперті в Бичкові; набравши там харчів, прямували на Словаччину, а

бо знали, що румуни їх не пустять.

Натрапили на нашу зимівку, де ми жили. Оповідали нам неспотворені речі, які діялись там у Бичкові, про розстріли, катування і т. д. Цього самого дня за годину прийшов іще один Січовик, Михайло-Гуслія, який крився в Росішці.

Вже нас було 5.

Ми порадилися, що разом попрямуємо на Словаччину, а звідтам далі. При собі мали ми револьвери. Йдемо до села, стрічаємо в двох хатах кількох Січовиків з провідником Гундяком молодшим, котрі також збиралися в дорогу, не знаючи куди. По коротенькій гутірці рішили йти з нами. Ми попрямували в сторону проляни ясінсько-брустурських. По дорозі стрінули ми ще одну групу з 7-мох Січовиків з провідником торунсько-го гарнізону, пор. Ганилевичем. Вони, не маючи що їсти, хотіли йти до села, а саме до Кос. Поляни. Ми їх нагодували, чим мали, і післали трьох Січовиків до Ясиня, даючи їм 600 корон, за які мали принести харчів. Вернутися могли аж за 12—14 годин, де ми їх

мали чекати до другого дня до год. 3-тої пополудні.

Не діджались всіх, лиш одного, який свистом повідомив нас, що він є наш. Посилаємо йому на поміч двох людей, бо вже не міг дійти, бо сніг був дуже великий.

Довідуємося, що двох інших, які необережно йшли вулицею Ясиня, мадяри зловили, а йому вдалося з маленькою частиною харчів утекти. Два хлопці були з гарнізону Королева над Тисою, третій, що вернувся з гарнізону з Торуні.

Знов наїлися, чим було. Сардинки, хліб, цукор, та цукорки. Провідник порозділював кожному, щоб не мали клопоту по дорозі.

Помандрували ми раненько понад Брустурі в сторону польського кордону, де зблудили, бо впа в сильний туман, та сильний вітер з снігом дув на всі сторони. Компас і мапу мав той, що його в Ясині зловили мадяри. Тому перейшли помілково польський кордон коло полудневих годин.

Провадив нас пор. Ганилевич.

Трагедія.

(Шановний читачу. Затни зуби і читай, читай і кров знати,

лімсти хай грає тобі в жилах. — О. Шинкаренко).

На польській стороні в однім зрубі ми стрінули кількох лісових робітників, які, як нас побачили, негайно щезли. Ми зайшли до колиби, де знайшли кусок польської газети, та зараз зорієнтувалися, що ми є на польській стороні. Повернули безпробовно, вже нервово, на захід, де надійшли на свіжу стежку, яка провадила до туристичної хати. В ній був телефон і там було польське війське.

Ми ще добре не зорієнтувалися, як на нас з двох сторін наскочили поляки, зачали стріляти, з криком „стуй, ренце до гори“. Хлопці, як стій у розтіч по лісі на діл, де Гундяка, Тимчія й Михалечка-Гуслія зловили відразу, а решта передерлася ще через один верх на якусь доріжку, де було видно свіжі сліди війська, й знову стріли та крики. Котрі були на переді, тих зловили, а заднім чотирьом, між котрими був Ключа, вдалося втекти з крісами. Одного з них на верху зловили, а решта втекла. Що з ними сталося, не

(Дальше буде).

НА ПРОШ!

Повість з української старини. Написав Роман Леонтович. З передмовою Л. Нигрицького. Видавництво „Українська бібліотека“. Видаєць Іван Тиктор. Львів. Ст. 128. 3 портретом автора.

В цій книжці оповідається про різні пригоди київського купця Зоряна Томича, які він мав враз з собою прислугою в Галичині, в теперішнім повіті Рава Руська.

Ціна 50 центів. Замовляйте в книгарні „Свободи“.

„Svoboda“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

• 3 ДНЯ •

III.

МАТЕРІАЛИ ДО ЄДНОСТІ.

Наші соціалісти завзято поборюють український націоналістично-революційний рух. Вони поборюють його засадничо, безоглядно.

Та всетаки вони бояться це отверто робити. Вони кажуть, що поборюють український революційний рух тому, що той рух знаходиться в руках невідповідних людей, які поповнюють каригідні чинники, і загалом, але тим рухом керують.

А деколи, для вигоди, вони навіть говорять, що це вони самі є великі революціонери і навіть покликаються на Вітовського, чи інших українських революціонерів, що належали до соціалістично-радикальної партії, та говорять: „Дивіть, які революціонери виходять із наших рядів!”

ЧИ СПРАВДІ З ТХ РЯДІВ?

Міжнародний соціалізм це в суті пацифістична струя, яка ставить життя людини понад усі інші цінності. Тому вона є проти війни засадничо. Війну вона називає „капіталістичним знаряддям”. Щоб війну „усунути” з світу цілком, вона пропонує наперед зробити в кожній нації кінець із верхніми буржуазно-капіталістичними класами і створити інтернаціональну, більше-менше однокласову суспільність. Міжнародний соціалізм допускає винятково лише соціальну революцію, а не національну. Він приписує кожному членові нижньої класи боротися за свої власні верхніми класами, з „панам” чи „попами”, в тій боротьбі шукати союзників серед чужих нижчих класів. Ця боротьба, есенційно революційна, має відбуватися в ім'я матеріальних дбів, а не національного визволення.

ЧИ ЦЯ НАУКА ВИХОВУЄ НАЦІОНАЛІСТА-РЕВОЛЮЦІОНЕРА?

Зрозуміло, що та наука не може виховати націоналіста-революціонера, якому йде не лише про матеріальний добробут, але й про честь народу; який по одній боці ставить свою сконсолідовану націю, з усіма її класами, а по другій боці ставить ворожу націю, також з усіма її класами, до робітничої включно.

Правда, з нашої радикально-соціалістичної партії виходили деколи справжні націоналістично-революціонери. Але їх такими не виховала соціалістична ідеологія. Їх виховали якісь інші, посторонні чинники, які мали на них більший вплив, ніж їх власна партія.

Нераз буває таке в світі, що батько злодій і вчить красти сина, а проте син виростає на порядного чоловіка. Це не заслуга батька, тільки якихось посторонніх чинників. Бож неможливо, щоб батькове навчання красти мало благородний вплив на сина. Неможливо, щоб у засаді пацифістична і протинаціоналістична ідеологія виховала націоналістично-революціонерів.

ДЕСТРУКТИВНА КРИТИКА.

Націоналістично-революційні кличі так глибоко вкорінені нині в нашій народі, що це небезпечно проти них отверто виступати. Тому наші соціалісти (а також інші нищильні групи) стараються маскуватися і говорять, що вони не мають нічого проги самих кличів, тільки проти засобів і проти осіб, що ті кличі перекладають у життя. Якби справді так було, то це не було б найгірше. Справедлива критика осіб деколи навіть пожадана. Та це лиш маскування. Фактично ті нищильні групи критикують український націоналі-

стично-революційний рух, так, щоб його цілий в очах суспільності здискредитувати і знищити. Вони нищать його до кореня тим, що помиляються і проступки поодиноких осіб у націоналістичним русі узагальнюють, змішують з цілістю і кажуть, що це цілий рух такий.

ОДИН ІЗ ПРИКЛАДІВ.

Всі ми вже добре знаємо пісенки наших радикалів про „німецьке агентство” націоналістів, про „спроневерення суспільних грошей”, про „провокацію” і т. п.

Ось прочитаймо ще одну з останніх редакційних статей „Народної Воли” в 12 серпня ц. р. В ній говориться:

„Пересторога на часі. Львівський „Громадський Голос” у своєму 28-му числі з 2 липня ц. р. приносить довшу вступну статтю під заголовком „Будьте обережні”. У ній він перестерігає українське громадянство, а особливо українських селян, перед всілякими провокаціями, які в теперішній напружений час вештаються по селах і ведуть свою юдину роботу: затягають нетерпеливу, недовідчену, хоч щирі і патріотичну молодь у всілякі „тайні організації”, провокують цю молодь на ніби революційні виступи, а після того зраджують її польській поліції. У висліді багато українських молодих людей попадає в тюрму цілком невинно, з тою хіба користю, що тими спровокованими арештами пізніше хваляться всілякі фашистські генерали за кордоном. Мовляв, це вони викликають „революційний” настрій у країні і тому їм треба давати гроші на таку роботу”.

ВСЕ ЗМІШАНЕ.

Як бачимо, „Народна Воля” все змішала до купи, щоб представити всю нашу підпольну революційну роботу як „провокацію”. Вона навіть підсуває гідкі мотиви провідникам підпілля, мовляв, це для хвалби „фашистських генералів за кордоном”.

Певно, що в українському революційному русі були провокатори. Але провокатори були в усіх революційних організаціях чужих народів: були в російських, польських, ірландських, італійських і всяких інших. Проте ті організації виконали свої історичні завдання. Так було всюди і так далі буде. Бо нарід-наїзник має до диспозиції великі грошові засоби, а також поліційний апарат. Він був би дурнем, якби не користувався всіма засобами і не старався зеднати для себе певних, слабших характерно типів і використати їх для провокації. Але треба буди без совісті, щоб змішувати все до купи, провокатора з

таким блискучим героєм як Голловіський, краєвий командант підпілля, чи другим командантом, Бандерою, чи Лебедем, Біласом, Данилишином, Басарабовою, і десятками інших, про яких лиш остання каналья може говорити інакше, ніж з пошаною.

„Народна Воля” все змішує разом і все критикує, не лішаючи ні ниточки сухої. Чи це чесно так робити? А коли ми знищимо наш націоналістично-революційний рух, то що поставимо на його місце? Чи це шлях до єдності?

ПИТАННЯ-І ВІДПОВІДІ

Питання: Маю охоту враз з своєю дружиною відвідати Канаду. Я є американським громадянином, але моя жінка ні. Чи Канада прийме нас обох з візитою?

Відповідь: Громадянин Злучених Держав не має труднощів підчас візду до Канади з візитою. Однак Ви повинні взяти з собою докази свого американського громадянства, як: сертифікат натуралізації, американський паспорт чи американську метрику уродження, бо канадські імміграційні власті у багатьох випадках питають за ними.

Що відноситься до Вашої дружини, то коли вона має імміграційну карту тотожності або паспорт, на котрий прибула до Злучених Держав, повинна взяти з собою. Як нема згаданих документів, то мусить знати точну дату і назву корабля, на якому приїхала, щоб на всякий випадок можна було провірити, навіть телеграфічно, в американський порт, чи вона легально приїхала до Злучених Держав.

Питання: Я приїхав сюди легально 1928 р. і зараз вибрав перші громадянські папери. По п'ятих роках я був подався по другі папери, але через зроблену помилку, очевидно не мною, мою аплікацію відкинено. Потім удруге я вибрав перші папери 1934 року, а вже 1936 р. подався на другі. Я вже перейшов іспит і зложив оплату, але паперів до сьогодні ще не одержав. Що мені робити в тій справі?

Відповідь: Ви повинні написати до натуралізаційного бюро, в котрім переходили іспит і заплатили належитість та запитатися, що властиво могло статися з Вашою справою. Коли пишете, то не забудьте вимінити чи-

сло своєї справи, котре можна подібати на тій почтівці, котре вислало Вам натуралізаційне бюро в часі покликання Вас до свідками на допити. Так зване „реєстраційне” число знаходиться на кожному листі чи картці з того бюро.

Питання: Я приїхав до Каліфорнії у квітні 1927 р. і ніколи не подавався на американське громадянство. Мені тепер уже 65 років життя. Я маю власну фарму. Чи можу ще тепер подаватися по американські папери?

Відповідь: Деякі натуралізаційні суди відкидають аплікації на громадянство старих людей, котрі довгі роки живуть у Злучених Державах і в тій справі нічого не робили, якщо думають, що такі чужинці стараються про громадянство головню тому, щоб бути управненими на пенсії старих літ. Однак тому, що ви маєте власну фарму, правдоподібно такого підозріння не буде. Радимо негайно вибрати перші папери, згідно з приписами законів.

Питання: Якийсь час я стараюся спроводити до Злучених Держав свого брата, але американський консуль сказав йому, що мусить ожидати два роки, заки зможе дістати імміграційну візу. Мій приятель заплатив \$75 адвокату за вкорочення часу ожидання імігранта, котрого хоче спроводити. Чи радите мені те саме зробити?

Відповідь: Нам видається, що помиляєтесь, коли думаєте, що адвокат побрав \$75 за вкорочення часу ожидання імігранта на візу. Скільки нам відомо, цього ніхто зробити не може за жадні гроші. При видаванні іміграційних віз американський консуль керується засадою: „хто перший прийшов, той перший дістав”. Правда, що кружляють противні поголоски, але нам невідомо про такий випадок, де консуль видав візу аплікантові перед його чергою.

Питання: Чи жінка, що прибула сюди з візитою, може остатись на стало, коли одружиться тут з американським громадянином?

Відповідь: Ні. В такому випадку вона мусить виїхати за границю і там, діставши іміграційну візу від консуля Злучених Держав, може легально вернутись. Тому, що вона буде вже дружиною аме-

Степан Мусійчук.

Не сміє в нас страхопудів бути, Ні трусів, неробів, лінохів. Ось скрізь, кругом небезпеку чути, Повітря все мов газом заструте, Нам треба відваги, а не страхів!

Як гураган над світом здійметься, Змагається будуть усі, що живі. Хто в боротьбу відважно вержеться, До сонця, хмар щасливо дпінеться, А всі страхопуди пропадуть у млі.

В безділлі нас надія зводила, Рабів з нас робила й послугачів; В відважних нас відродиться сила, Що насталить нам й лети крила, Ми створимо кадри побідних граців.

Бо хто трудів, й боротьби лякаєсь, Той лиш животіє, а не живе,

НАМ ТРЕБА ВІДВАГИ ДО БОЮ

Той інших хліб даром споживає, Й на смерть, як раб, в кайданах чекає, Самий смерть завчасу на себе зове.

Чи так, чи як вмирати нам треба, Як жити, то жити у боротьбі! Бо плазуни вмирають в загребах, Орли летять й дістануть до неба, Орлиних крил ми дістанемо собі!

Як впадемо відважно у бою, Оставимо славу ми дітям своїм, Оставимо своїм людям долю, Міліони їх волівають волю, По нас прийде щастя нащадків усіх.

Не сміє в нас страхопудів бути! Ворог на нас сталить всі сили свої, Довкола нас небезпеку чути, Що нам грозить: бути, чи не бути! В боротьбу жидаймося відважно, усі!

УВАГА!

СОЮЗОВЦІ З ДІТРОЙТ, ГАМТРАМК, ДІРБОРН І ВІНДЗОР!

УВАГА!

ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ЗЛУЧЕНИХ 10 ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

— влаштовується —

В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)

СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ

— получений —

з ВЕЛИЧАВИМ ПІКНІКОМ

ЯКИЙ ВІДБУДЕТЬСЯ В БРОДВЕЙ ПАРКУ ПРИ 21½ МИЛІ RYAN RD.

Половина всього доходу з цього Дня призначена на докінчення У. Н. Дому в Дітроїті, а половина на просвітні цілі в рідному краю. — Вступ 25 центів.

191,4,6 За добру і веселу забаву ручить — Центральний Комітет У. Н. Союзу.

Боси на пікнік будуть відходити в 1. год. попол. від У. Н. Дому при Мартін ул. і Укр. Хати при Грейлінг ул.

риканського громадянина, то вона зможе по таку візу виїхати до Канади. По ближчі інформації пишіть до Чужомовного Інформаційного Бюро на нижче подану адресу: Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York, N. Y.

FLIS.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Організаційні окружні збори.

У неділю, 13-го серпня 6. р. в год. 2-гій попол., в Українській салі на Нюпорт Евеню, відбулись окружні організаційні збори відділів 44. і 318 У. Н. Союзу у Нортгемптоні й околиці.

Збори були зібрані, за ініціативою організатора У. Н. С., п. В. Загаєвича. Точно в год. 2. попол. збори відкрито. Вибрано головою п. В. Шишку, а писарями української редакції протоколу п. Л. Демчука й англійської редакції протоколу п. А. Чепеляка.

Збори прийняли настрій не „мітінговий”, а уважно святий.

Прийшло було дивитися, як п. Загаєвич, по певній підготові зборів до викладу, ставив коло великої, чорної шкільної таблиці й крейдою

почав наочно вивиснювати велику фінансову будову рідного Батька Союзу.

Зібрані сиділи й слідили з найпильнішою увагою за кожним числом, арифметичним значком, що його писав на таблиці лектор п. Загаєвич. Чорна таблиця наповнилась ясними числами. Тут п. Загаєвич почав висвітлювати фінансово-грошову справу й цілу господарку У. Н. Союзу, порівнюючи числа з іншими „іншуренс компаніями”.

Порівняння робилось на підставі точних числових даних по „іншуренс департаменту”.

То були не тільки золоті слова п. Загаєвича, але наочні числові докази. Відкрились очі слухачам, раділи всі, коли почули й побачили на таблиці, що наш рідний Батько Союз є у відношенні до кількості своїх членів найбагатшою фінансовою інституцією й стоїть на міцному фундаменті нашого грошового, морально-національного й патріотичного добробуту.

У часі запитів з великим зацікавленням присутні слідили, як п. Загаєвич, майстерно з повним знанням і практикою асекураційної справи, висвітлював числами „привілеї”, що випливають з членства Батька Союзу.

Вражіння з тої лекції залишились дуже милі, сутні й

наочно зрозумілі. Опоненти, себто противники й навіть ворожо відносячися до У. Н. Союзу з думками, прихильними до інших асекураційних організацій, признали повну рацію й слушність п. Загаєвичеві у справі добробуту й великої будучности У. Н. Союзу.

Не тільки свої союзовці, а й протиники жалували, чому наш рідний Союз не вислав раніш таких лекторів-референтів для яскравого вяснення справи нашої асекурації, як п. Загаєвич.

Він доказав, що У. Н. Союз це єдина асекураційна нація, установка, яка солідно, чесно, акуратно, повний вдоволюючи й скоро виконує супроти своїх членів усі зобов'язання „як грошеві так і морально-національні”. Згадано було, скільки то допомог У. Н. С. уділяє студентам, спортивним організаціям, культурно-просвітним установам і загалом всім потребам нашого суспільно-громадського життя. Треба признати, що таких поучаючих лекцій-викладів в асекураційній справі ми ще не чули.

Ми лишилися з повною надією, що у нашій місцевості й околицях після відвідін організатора У. Н. Союзу, п. Василя Загаєвича, ніхто не залишиться поза межами Батька Союзу. Вже започато організування нового відділу під патроном поета Федьковича й пісано по аплікації.

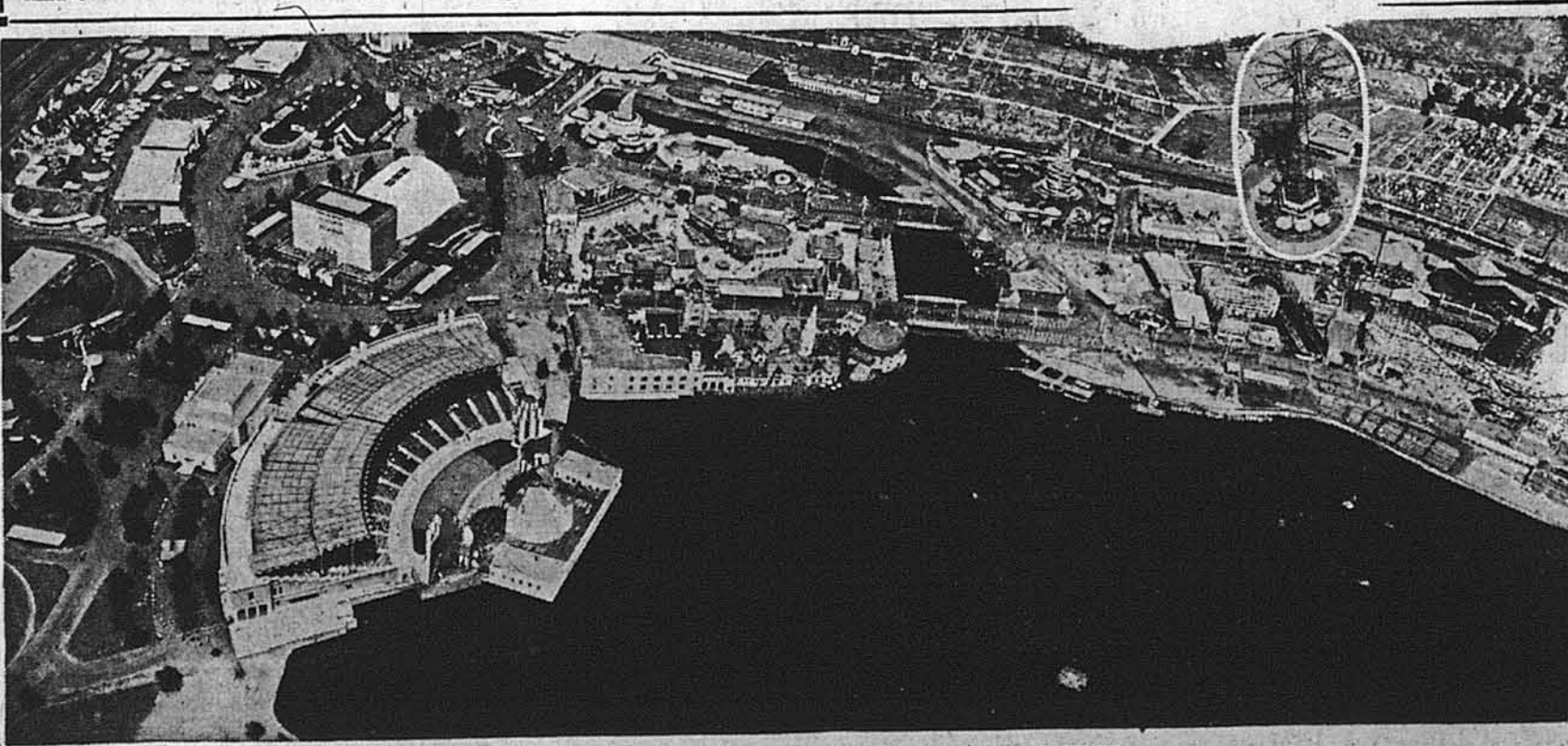
Роботи буде доволі. Але все це на нашу фінансову, морально-суспільну користь.

Бажаним є, а навіть вимагаючим, щоб про окружні організаційні збори відділів У. Н. Союзу був найширший розголос. Ми маємо свою власну пресу „Свободу” й не жалуємо місця розголосу про окружні організаційні збори відділів свого Батька Союзу.

Ми в останніх часах усі голосимо про пропаганду, але своєї власної справи по американськи не пропагуємо й не оголошуємо. Подивіться на особи-світлинки в американських оголошеннях; там є також автомобілі, домів, книжки й інші річі, щоб тільки кидалися в очі публіці. Ми ж скупимось на цьому і тільки прогаємо. Отже ми, Союзовці, просимо, щоб на будуче упляновані організаційні збори обов'язково оголошувались у „Свободі” у більшій формі.

Відспіванням: „Ще не вмерла України” закінчено збори. Лука Демчук, писар зборів,

ACRES OF FUN AT THE NEW YORK WORLD'S FAIR

ЗАБАВОВА ЧАСТИНА СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЬО ЙОРКУ.

Вид з літака показує одну частину забавової площі. У ясну зачеркненні „Паращут Джомп”, де ви можете пізнати, як почувається людина, що скаче.

КРАСУНЯ.

На річному конгресі краси за титул „Міс Америка“, що відбувається в Атлантик Сіті, Нью Джерсі 5. вересня, буде представляти штат Техас 18-літня панна Чармейн Сміт.

Між приятельками.

— Сьогодні знову один чоловік клячав передо мною...
— Що? знов нові черевки-ки?...
— Великий Гетьман

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН

Історичний роман. Написав Федір Лудко. Літературна бібліотека „Української культури“ ч. 1. Видавництво „Українська культура“. Львів. Ілюстрації М. Бутковича. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Книжка великої 8-ки, стор 239. Це перший том повісті, що має назву „Між Сидом і Харитом“.

ЗМІСТ: Серед пенатів (має 13 розділів). На гетьманському бенкеті (8 розділів). Дядько й небоги (5 розділів). Орел не ловить мух (17 розділів). В тексті 6 малюнків на цілу сторінку. На задній обгорі читач може отримати: „На вивченні подій минулого ставимо свої характерні й кумедні шляхи до кращого майбутнього. Ювілейне видання. У пам'яті 250-ліття (1687—1937) обрання на гетьманство нашого найбільшого державника. Голова Милости гетьмана Івана Мазепи. Хай ця ювілейна книжка дійде до рук кожного українця!“

Книжка написана з великим розмахом. У ній багато різних історичних документів і описів різних подій на гетьманському дворі. Добре змальований характер Мазепи і його тонка політика.

Ціна \$1.75.

Замовляйте в „Свободі“:

„СВОБОДА“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

Берт Бреннеке.

ВЕСІЛЬНИЙ ПІСТЬ

Старий дика Пахельбер хотів саме податись у розкішно прибрану святкову саль, де власне відбувалось весілля його одинокі доньки Беатріче з ситником цисарської гвардії, Францом Ксавером фон Айхталер, коли він тут же побачив свого зятя, що на всі боки пильно розглядався. „Добре, коханий тату, сказав притім фон Айхталер, що я вас стрічаю, бо, дивіться, я шукаю Беатріче! Ще ось не минуло і двох годин від хвили, як нас повінчали, вона вже от вихопилася мені кудись, мов та трівожна серна“.

І в куточках уст цисарського сотника промайнула непевна усмішка.

„Але ви повинні би краще знати, де її шукати, ніж я“, відповів тут старий батько, погрозивши зятеві весело пальцем. „А що, як вона вже у вашій кімнаті!“ Та сотник, у якого лице в цей мент трохи зашаріло, признався трохи засоромлений, що саме там він шукав Беатріче, але не знайшов її.

Шо ж, дим Пахельбера був великий. Відповідно до способу будівництва 15-го віку, видивлений у висоті кількох, тісно з собою зв'язаних поверхів, він стояв собі міцно і гордо, наче хотів сказати до свого оточення: дивіться лиш, задрігавши дивом, на якій нехитній основі стою я! А притім було тут багато побічних крил і будинків з безліччю кімнат та покоїв, де не станула ще ніколи й нога самого Пахельбера. Отож обидва оті чоловіки, зостурбувані батьком поперед, почали тепер своє шукання пропалої молоді, причім весільні гості, повні наглого занепокоєння, прилучились до них так, що незабаром у Пахельберовім будинку аж роїлося від шукаючих та сквилюваних людей.

І отак ніхто з них не за примітив якогось невідомого чоловіка в чорному, що як останній прилучився до тих, що почали в усіх криївках могутнього будинку шукати молоді дружини фон Айхталера. Він був високого росту і худий, а його лице, гарда заховане під крисою широкого капелюха, зникало так, начеб його зовсім і не було. Тільки очі в нього горіли якимось

яскравим, неземним жаром. „Беатріче! Гей, Беатріче!“

Водно і все наново, скрізь і всюди розгомонувано тепер це ім'я просторами могутнього будинку, але ніхто і ніякий згук не відповідав на безперервні заклики гурта шукаючих, на стукання і гримання об численні двері та склепіння. А тут година минала за годину, і юрба на вулицях почала хвилюватися. Бо деж приобіцяний весільний фаєрверк?

Отак, хоч і гуділи клярети і заводили солодко скрипки, то танцювати не хотілось більш нікому. А до того зірвався нагло бурхливий вітер і почав зривати весільні гірлянди й вінки, тоді, як ген понад домом Пахельбера небо аж зчорніло від важких хмар. І вже тремтіли на овидях вогнистими блисками перші блискавки.

Та тут же — саме під шум надтягаючої бурі — раптом жакливий крик. Люди на вулиці застигли з переляку, а музики негайно вмовкли.

„Беатріче мертва! Беатріче мертва!“

І отак вони знайшли її: в кімнаті вузькій, геть виложеної деревом, трохи не під самим дахом. Обстановка, що тут була старезна, почерввіла зогострости обстановка, скидалася на хламіття з якихось давно-давно прогномоніх епох. Хмари мергтвецького павутиння, груз і тлінь скрізь, а посередині кімнати пополотніла суджена смерті, Беатріче, в обіймах — кістяка, що саме витав з отвореної старинної шафи.

Плач, зойк і безконечне голосіння! В ногах у Беатріче карачки, обидва чоловіки неворушно, ніби камінні подоби. А невідомо, пропав кудись, без сліду.

І ніхто не зміг сказати, як це воно сталося так, що Беатріче зайшла в оту ніколи передтим не відчиняну кімнату, де шафу можна було відімкнути тільки при допомозі особливої, утаєної пружини, гаразд захованої в купочці різьблених фігур.

Аж геть опісля, далеко пізніше, рідня Беатріче нагадала собі одну трагічну подію з давньої давнини, що вже раз щастя родини Пахельберів знищила на довгий, довгий час. Подію, якої жертвою була таксамо шойно повінчана молода, що таксамо називалася Беатріче. Вона була донькою багатого лен-

ного пана Пахельбера, що жив при кінці 13-го століття у Відні. Її весілля мало шойно відбутись, народу зікалося багачко, музики не вгавали, а вино лилося річками. І от у якусь хвилину підчас весільної трапези розгуляна молода, жартуючи, вихопилася з обіймів судженого, і почала бігти-геть. Тут же молодий за нею, сходи, з одного затишка у другий, та проте надаремно, бо розбавлена Беатріче нагло шезла йому з очей, так, що знайти її він уже не зміг. А вона, діставшись ще одними сходами на саму гору до му, побачилася раптом у покої, який уже не мав ніякого другого виходу та в якому зате була простора шафа, в якій можна було прекрасно сховатися, дарма, що коли вона замкнулася, тільки при допомозі тієї особливої, утаєної пружини, захованої гаразд у купочці різьблених на дверях шафи, фігур.

І отак та Беатріче, сховавшись у шафу, і не знаючи її страшної тайни, замкнула її, і стала дожидати судженого.

Але довго, довго вона не чула ніякого голосу, а згодом стала довкола неї смертельна тиша. І тоді Беатріче, стрівожена, намагалася відкрити шафу, але всі її розпучливі зусилля були надаремні; шафа вгортала її, мов домова. Нехай, що вона ще цілими годинами гримала об грубі, дубові стіни, кричала, плакала і голосила — все було надаремно. Її рідня, правда, шукала її, перешукуючи весь дім, але її крику і плачу не чув ніхто, поки врешті якась незрима, милосердна рука не затулила її очей і не визволила з усіх мук.

І отак століття минули від того часу аж до хвилини, в якій остання Беатріче Пахельбер, опинившись у несамовітій кімнаті під дахом, торкнулась припадом утаєної пружини у старинній шафі на те, щоб конаючи з переляку в обіймах улапого на неї з шафи кістяка, пізнати тайну страшливої смерті її сестри зперед довгих віків.

(З німецької мови переклав д-р Остап Грицай.)

Наслідки реклами.

Суддя: Може обвинувачений скаже мені, що спонукало його до крадіжки в тій крамниці?

Обвинувачений: Високий судде! В тій крамниці був такий напис на входних дверях: „Вхід до skleпу не зобов'язує до купівлі“

ПОХОРОНИ ПОК. МАРІ ЯДЛОВСЬКОЇ.

Отрим повідомляється, що похорон, моєї Дорогої Матері бл. п. МАРІ ЯДЛОВСЬКОЇ, вдови по бл. п. Семені Ядловським, відбудеться в вівторок, 22. серпня 1939 року, в годині 8:30 рано з дому жалоби, 339 Roschill Pl., Elizabeth, N. J., звідки похід вирушить до церкви св. Володимира при Савт і Грір ул., Елизабет, Н. Дж.

Запрошує на нього всіх приятелів і знайомих.
Михайло Ядловський, син.

Leo the Lion Leaps for Life

30 СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЬО ЙОРКУ.

Представлення зо львами є частиною програми в Країні Джунглі, що її на забавовій площі Світової Вистави в Нью Йорку, влаштував Френк Бок, відомий подорожний до гарячих країв за дикими звірями.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по середині. Малого формату. Для дітей)	\$.90
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі)	1.35
Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі)	1.35
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі)	1.35
Бог радість моя (сторін 606. В гарній мягкій чорній опр.	2.00
Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині)	1.70
Бог радість моя (сторін 606. В білій кавчуковій оправі з образцем по середині)	2.50

На кредит і на С. О. D. не висилаємо. Замовлення висилайте на адресу:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST. (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПОЧИНАЮЧИ НИЗЬКО

Обсяг наших цін є цілкомитно заокруглений; ми можемо обслужити людину, яка бажає видати багато грошей, і таку, яка може видати дуже маленько. Крам, якого ми живимо, є першої якості, а наша услуга є завжди першорядна.

Ми починаємо нашу ціну дуже низеньким числом, так, що особа в дуже уміркованих матеріальних умовах може нами послугуватися.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5959 Phone: Bayonne 3-0540

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У понеділок, 14. серпня 1939 р., помер у Шіаго, Іл., довголітній член бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу.

МИКОЛА СЕНИЧИН.

Похорон відбувся 17. серпня 1939 р., при участі рідні, членів від. 221. У. Н. Союзу і членів С.Г.Д. Тайні останки відправлено до української греко-латинської церкви св. О. Никола, а з церкви на місце вічного спочинку.

Покійний народився 20. грудня 1888 р. в селі Надіїв, повіт Доминя, Західна Україна. Лишив в смутку жону й дві дочки.

Смерть скошила нам широго і вірного Союзника і доброго сина української нації.

Прощання земля Вашингтона йому пером.
Т. Шинкула, секр.

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводять до безпотрібного терпіння. Аналіз крові, луги „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ запевняють удачу діагнозу. Ревматичні стани, „Гей фівер“, астма, клопотні відходої кишків, піхура, залозі і нирок лікується модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DE RUHA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10.—2. год.
і від 4.—9. У неділі від 10.—2. Особа ждальна для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рибництва, як далеко поза Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шпра і чесна. — Офіс:
883 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ УНДЕРТЕРІКЕР
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-5577

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(60)

Розтрутивши інших, Тарзан знайшовся нагло в середині, поміж юрбою і львами. Побачивши Тарзана, юрба наперед зо здивування охнула, а далі почала з радости ревіти. Велика левність себе вступила в юрбу і вона аж тепер, вповні повірила, що щоб не почала, мусить осягнути перемогу.

А Тарзан тимчасом давав прикази: „Давайте сюди свої смолоскипи! Смолоскипи і списи наперед!“ Розгукана юрба під авторитетними приказами Тарзана оберталася миттю в дисципліновану армію. Вискочили наперед ті, що мали списи і смолоскипи. Тарзан вирвав одному з рук смолоскипа і повернувся ним до львів.

Те саме інші зробили. А льви, які вже були пару кроків від юрби, перший раз зупинились і почали відвертати голови. Даремно підштовхували сторожі львів. Вони трапили охоту. Далі охопила львів паніка і вони почали чимдуж утікати назад до стайні. Ось так юрба перемінилася у львів, а льви у нічечну юрбу.

Стративши відвагу, льви поводились, немов стадо заляканих баранів. Вони перескакували один через одного, а далі почали себе гризти, немов би то вони самі були причиною свого нещастя. Вони розривали також своїх сторожів, які цілком утратили контролю над львами. Настав великий заколот.